

ЕТНІЧНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ ДОНБАСУ: ПОЛІТИЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ

У статті на основі даних Всеукраїнського перепису населення 2001 р. показано справжню картину етнічного складу населення Донеччини та порушено проблеми етнічної ідентифікації в регіоні.

Ключові слова: Донбас, етнічні меншини, русифікація, ідентифікація.

Донбас, як один з трьох підрегіонів у Південній Україні, постав на історичній арені в останній третині XIX ст., хоча початок заселення Нижньодонських степів запорожцями було покладено в 1570-х рр.¹ Ще в козацькі часи за південним регіоном закріпилася репутація регіону свободи, адже степ був заповнений людьми, що порвали зі звичним способом життя тодішнього суспільства. Наприкінці XVII – на початку XVIII ст. почалося переселення на вільні землі українського населення, а трохи згодом – російського. У 1723 р. царський уряд Росії запросив на службу сербів, волохів, болгар і греків, які були розселені на території сучасної Донеччини. У березні – квітні 1753 р. у трикутнику Бахмут – Луганськ – Сіверський Донець було створено спеціальну адміністративну одиницю – “Слов’яносербію” з центром у місті Бахмуті, куди з південних австро-угорських територій перевели на постійні військові поселення дружини хорватів, чорногорців і молдаван². У 1778 – 1779 рр. з Криму в Приазов’я були переселені греки, які на території Донецької області заснували 22 села і місто Маріуполь³. Наприкінці XVIII ст. в межиріччі Кальміусу і Грузького Єланчика (сучасний Новоазовський район) заснували 27 колоній пруські, баденські і саксонські німці, центром яких був Остгайм (з 1934 р. – Тельманове). Після трьох поділів Польщі 1,5 млн. євреїв опинилися на території України і їм для поселення були відведені вільні землі Новоросії⁴.

Міграційні процеси на Донеччині, починаючи з XVI ст., висвітлюють нечисленні наукові дослідження. Тут треба відзначити праці метрів історичної науки – академіка Д.І. Багалія “Заселення Південної України” (Харків, 1920), істориків В.М. Кабузана “Заселение Новороссии в XVIII – первой половине XIX вв. (1719 – 1858)” (М., 1976) та О.П. Дружиніної “Южная Украина в период кризиса феодализма (1825 – 1860)” (М., 1981), де автори не тільки окреслюють тенденції змін чисельності населення та механізми заселення Півдня України, а й показують схему змін адміністративно-територіального районування в регіоні. Етнолог, членкор. НАН України В.І. Наулко у монографіях “Хто і відколи живе в Україні” (К., 1999) та “Развитие межэтнических связей на Украине” (К., 1975), які ґрунтуються на широкій документальній основі, визначає етнічні групи, що населяють Україну (в тому числі й Донбас), визначає етапи їхньої появи в нашій державі та основні території їхнього розселення. Узагальнюючими по історії донецького регіону у XVI – XIX ст. є праці активного громадського діяча, члена проводу ОУН на Донбасі П. Лавріва “Історія Південно-Східної України” (Львів, 1992) та викладача Донецького національного університету В.О. Пірко “Заселення Донеччини у XVI – XVIII ст.” (Донецьк, 2003). Джерельною базою для вивчення Донбасу є численні документи, що сьогодні зберігаються в архівах Російської Федерації. Книга луганського дослідника В.І.Подова “Славяносербия. Очерки из истории заселения Донбасса в XVIII в.” (Луганськ, 1998) – це перша спроба з наукових позицій, на основі архівних документів, висвітлити проблему заселення Донбасу у XVIII ст. Зокрема, тут більше уваги приділено території на півночі сучасної області, яка у 1753 році була заселена православними вихідцями з балканських країн. Автори названих праць показують механізми заселення Донеччини як українцями, так і представниками інших народів у різні історичні періоди, але нам не відомо жодної роботи, яка була б

присвячена виключно демографічній характеристиці населення Донеччини на сучасному етапі, за виключенням статті В. Скляра⁵. І це в той час, коли ЗМІ та різні політичні кола всіляко пропагують ідею багатонаціональності не тільки Донеччини, а й усієї України, хоч частка представників усіх національних меншин на Донеччині (крім росіян) ніколи не перевищувала 10%, проте сьогодні у суспільстві широко утвердився політизований стереотип, що Донбас – це багатонаціональний регіон.

Завданням нашої статті є показати на основі даних Всеукраїнського перепису населення 2001 року справжню картину етнічного складу населення Донбасу та порушити проблему етнічної ідентифікації в регіоні.

За матеріалами Всеукраїнського перепису населення 2001 року станом на 5 грудня 2001 року населення області становило 4841,1 тис. осіб, у тому числі міського – 4363,6 тис. осіб (90% від загальної кількості населення) і сільського – 477,5 тис. осіб (10%)⁶. Перепис на території області зафіксував представників 40 національностей. Серед них, окрім українців, які становлять 56,8% усіх жителів (2 млн 745 тис.), росіян – (1844399 чол., 38%), греків (77516 чол., 1,6%) та білорусів (0,9%), решта національностей становлять в сумі 3,4%⁷. Якщо бути більш точними, то від 5 до 20 тисяч представників у своїх рядах налічують татарська (19161), вірменська (15734), єврейська (8825), азербайджанська (8075), грузинська (7197) і молдавська (7171) етнічні меншини. В наступну групу можна об'єднати болгар (4833), німців (4620), поляків (4343), циган (4106), турків (1791), литовців (1359), мордву (1322), чувашів (1293), узбеків (1244), лезгинів (1129), корейців (1124) і латишів (1014), оскільки чисельність їхніх представників коливається від 1 до 5 тисяч чоловік. Дозволимо собі перелічити ще 28 "етносів Донбасу": австрійці – 11 представників; асирійці – 933; албанці – 112; американці – 55; англійці – 10; араби – 470; башкири – 662; в'єтнамці – 172; гагаузи – 494; голландці – 21; естонці – 374; італійці – 47; казахи – 718; киргизи – 149; китайці – 165; марійці – 530; осетини – 703; перси – 22; серби – 53; таджики – 467; кримські татари – 18; угорці – 421; удмурти – 613; туркмени – 329; фіни – 84; французькі – 27; халха – 8; хорвати – 32⁸. Треба зазначити, що, наприклад, 32 хорвати Донецької області становлять 25% від наявних в Україні. Це настільки мало, що в будь-якій іншій країні про існування "етносів", представники яких налічують кілька чоловік, ніхто б і не думав говорити. А у нас – навпаки, цитуючи професора В.К. Борисенко – "...ці окремі представники мігрантів з легкої руки політиків вирости в міфічну цифру 150 народів України"⁹.

Отже з цього виходить, що теза про багатонаціональність Донбасу – це міф, який є дуже вигідним для місцевого керівництва хоча б для того, щоб вимагати статусу другої державної для російської мови.

Але повернімося до українців, які, все ж становлять більшість, тобто майже 57% жителів області. Спробуємо розглянути динаміку їхнього розміщення. По-перше, оскільки сільське населення області становить 10%, то звідси маємо, що думка про те, що українці на Донбасі живуть переважно в селах, є хибною, адже 47 – 50% їх є городянами. З 18 районів області лише у трьох частка українців складає близько 50%, тому й росіян тут, відповідно, більше, ніж у інших. Це Володарський (52,9% українців, 24,2% росіян), Старобешівський (52,1% українців, 31,7% росіян) та Тельманівський (57,8% українців, 20% росіян) райони, які знаходяться поряд, на півдні області і тяжіють до Азовського узбережжя. У інших же районах, частка етнічного українського населення є переважаючою, становить абсолютну більшість:

- Амвросіївський – 71%
- Артемівський – 78,7%
- Великоновосілківський – 64,6%
- Волноваський – 78,2%
- Добропільський – 89,4%
- Костянтинівський – 77,3%
- Красноармійський – 86,8%
- Краснолиманський – 83,2%
- Мар'їнський – 78,5%
- Новоазовський – 67,1%
- Олександрівський – 91,9%

- Першотравневий – 60,4%
- Слов'янський – 87,1%
- Шахтарський – 74,4%
- Ясинуватський – 69,3%¹⁰.

Не дуже різняться ситуація і в найбільших містах області. Адже росіян майже порівну з українцями лише у містах Донецьку (48,2%, українці – 46,6%), Єнакієвому (росіяни – 51,4%, українці – 45%) та Макіївці (росіяни – 50,8%, українці – 45%). До іншої групи можна віднести міста, в яких більшість становлять українці, але чисельність російської меншини є наближеною до них. Це – міста Жданівка (48,3% українців і 47,4% росіян), Маріуполь (48,7% українців і 44,4% росіян), Сніжне (51,3% українців і 45% росіян) і Торез (50,5% українців і 45,3% росіян). Третю групу формують міста, які впевнено за національним складом можна назвати з переважаючим українським населенням:

- Авдіївка (63,5% українців, 33% росіян)
- Артемівськ (69,4% українців, 27,55% росіян)
- Вугледар (63,1% українців, 33% росіян)
- Горлівка (51,4% українців, 44,8% росіян)
- Дебальцеве (64,4% українців, 32,5% росіян)
- Дзержинськ (61,4% українців, 36% росіян)
- Дмитрів (64,3% українців, 31% росіян)
- Добропілля (71,3% українців, 25,8% росіян)
- Докучаєвськ (66,6% українців, 28% росіян)
- Дружківка (64,4% українців, 32% росіян)
- Кіровське (54,2% українців, 41% росіян)
- Костянтинівна (59,3% українців, 37,6% росіян)
- Краматорськ (70,2% українців, 26,8% росіян)
- Красний Лиман (84,3% українців, 13,7% росіян)
- Красноармійськ (75% українців, 22% росіян)
- Новогродівка (61,8% українців, 33,8% росіян)
- Селідове (59,3% українців, 36,6% росіян)
- Слов'янськ (73,1% українців, 23,5% росіян)
- Харцизьк (52,4% українців, 44% росіян)
- Шахтарськ (57,7% українців, 37,6% росіян)
- Ясинувата (68,9% українців, 28,7% росіян)¹¹.

Тобто, ми можемо зробити висновок, що українці у Донецькій області становлять більшість і заяви з приводу того, що це поліетнічний регіон – є не дуже коректними. Зафіксовані представники нечисленних етнічних груп, як 32 хорвати чи 22 перси не становлять дійсно етнічну палітру регіону. Варто згадати ще й той факт, що Донецьк, Харків, Київ завжди були містами, де зосереджувалася велика кількість іноземних громадян, особливо студентів зі східних країн.

Якщо заглибитися в історію, то в 1763 р. на території всього Бахмутського повіту українці склали 78,63%, молдаване – 9,9%, росіяни – 9,84%, інші національності – 1,63%. А в Донецькому повіті українці становили 65,12%, молдаване – 26,77%, і понад 8% – інші національності, в тому числі й росіяни. У 70–х рр. XVIII ст. почалося переселення у Бахмутську провінцію російських переселенців із державних волостей Севського повіту Білгородської губернії¹². І тому уже на переломі 70–80-х рр. XVIII ст. населення Бахмутського повіту складалося з 66,3% українців та 7% росіян, а Донецького – з 45% українців і 32% росіян¹³. Дані ревізії 1858 р. та церковний облік 1857 р. подають в Катеринославській губернії такі цифри: Бахмутський повіт (українці – 72%, росіяни – 19%, молдаване – 5,8%, євреї – 1,3%, поляки – 1,2%); Слов'яносербський повіт (українці – 76,2%, росіяни – 18,6%, молдаване – 3,4%, поляки – 1,3%, євреї – 0,3%, німці – 0,1%); Олександрівський повіт (сюди належала і Маріупольщина) (українці – 68,7%, греки – 18,9%, росіяни – 12%, німці – 5,9%, євреї – 4,4%, поляки – 0,1%)¹⁴.

За переписом, проведеним 17 грудня 1926 року, на території Сталінської області українці становили переважну більшість. Зокрема, Артемівський округ – 87,4% українців, 7,6% росіян; Сталінський округ – 72,4% українців, 13,9% росіян; Маріупольський округ – 61,2% українців,

10,6% росіян¹⁵.

Для порівняння, українці на Донбасі сьогодні становлять приблизно такий відсоток, який був у регіоні в 1960-х рр. Відтоді, з кожним переписом (1970, 1979, 1989 рр.) помітні асимілятивні процеси і тоді частка українців поволи зменшується, а росіян – зростає. Це, зокрема, добре ілюструє порівняльна таблиця переписів по Донецькій області, наведена за В.І. Наулком¹⁶.

Переписи населення	1959	1970	1979	1989	2001
<i>Українці</i>	2368,1 тис. 55,7%	2596,9 тис. 53,1%	2622 тис. 50,9%	2693 тис. 50,7%	2745 тис. 56,8%
<i>Росіяни</i>	1601,3 тис. 37,5%	1987,2 тис. 40,7%	2225,4 тис. 43,2%	23162 тис. 43,6%	1845 тис. 38%

Отже, як бачимо, ситуація не на користь українців почала змінюватися у повоєнні роки, коли на Донбас ринув потік "комсомольських активістів" з усього Радянського Союзу; сюди, згідно розподілу, направлялися випускники навчальних закладів, а також – працівники зі стажем для роботи на керівних посадах та для обміну досвідом на виробництві. А оскільки майже половина росіян в Україні є мігрантами у першому поколінні, тому вони навіть не можуть мати статус національної меншини¹⁷.

"У 80-і рр. ХХ ст. зросійщення набуло великої сили. Це і доплата вчителям російської мови, ведення документації, навчання у вищих навчальних закладах лише російською мовою. Часто зустрічаються у міському середовищі такі реалії, як в одній українській сім'ї старші діти записані українцями, а молодші – росіянами"¹⁸. Це ще більше позначилося при етнічно змішаних шлюбах, оскільки "за чинним у СРСР в повоєнний період порядком діти від мішаних шлюбів могли вибрати собі національність одного з батьків. Від українсько-російських змішаних шлюбів за радянської доби народилися десятки мільйонів людей і переважна більшість з них записалася росіянами, бо бути українцем було не престижно"¹⁹. Очевидно, що під час першого Всеукраїнського перепису 2001 р. частина українців "вийшла з тіні" і правильно зазначила свою національність. Цим і пояснюється збільшення їх чисельності на 6%.

Російські політологи бідкаються, мовляв в Україні число росіян скоротилося на 4 млн. чол. чи на 26,6% і пояснюють це тим, що під час перепису росіяни записувалися українцями, змінювали свою національність, бо, мовляв, для них не всі дороги в Україні відкриті, особливо, що стосується державної діяльності і отримання вищої освіти²⁰. Але ніхто з них, мабуть, не наважився подивитися, що в порівнянні з 1989 роком в Україні значно скоротилася кількість наявного населення, і Донеччина – не виняток. Тому скорочення росіян у регіоні на 470 тис. чол. пов'язане зі скороченням всього населення у регіоні на 490 тис.

Першорядною проблемою на сьогодні у Донбасі залишається статус української мови. Можна сказати, що активізація у повоєнні роки денационалізації українців продовжується і тепер. Слушно висловлювався з приводу шкідливості асиміляції ще О.О. Потєбня у ХІХ ст., коли писав, що денационалізація – це процес такого перетворення народного життя, коли традиція народу, яка залежить головним чином від мови, слабне, і за таких умов на місці витіснених форм свідомості виникає "мерзость запустєнія"²¹, що характерне для значної частини населення України. Найпомітнішою рисою культури Донеччини є домінування російської мови. Це суперечить державним інтересам і є утиском прав українців в регіоні. Зросійщення українців помітне і у статистичному вимірі: 58,7% українців Донеччини вважають своєю рідною мовою російську²². У місті ця цифра, взагалі, становить 64,3%. Спираючись на анкети, які були поширені автором серед різних вікових груп у селах і містах Донецької області, можна сказати, що більшість опитаного населення (українці за національністю) спілкуються російською. О.С. Куницький у своєму звіті про відрядження до Донбасу ще у 1955 р. писав: "Переважна більшість трудящих міст Донбасу тягнуться до російської мови, дітей навчають у

російських школах. Навіть греки, які вважають себе греками, балакаючи наполовину по-українському, самі вважають, що їхня мова "русская"²³. Вихідці з Полтавщини, Чернігівщини чи Київщини зазначають, що перейшли на російську мову навіть у побуті, бо "раніше, коли я працювала у школі, нас змушували говорити російською"²⁴, бо "живу серед російськомовного населення"²⁵, "бо я вчилась у Києві російською і тут теж усі говорили і говорять російською"²⁶. Близько третини респондентів відповіли, що у колі сім'ї говорять українською. (Цікаво, що етнічний росіянин, який потрапляє на Донбас, жахається і від так званої російської мови. Цей різновид російської мови сучасні філологи починають називати "донецькою".) Часто доводиться чути, як людина, в залежності від співрозмовника, переходить на українську чи російську мову. Тобто, виходить, що знають, але бояться, чи скоріше – соромляться говорити. А пояснюють самі жителі це тим, що, мовляв, "тут у нас всі так говорять, і я звикла". Хоча за всім цим чітко проступає насаджений в роки радянської влади комплекс меншовартості українців і престиж російської мови. Людина часто переходить на російську мову, бо відчуває певну незручність у спілкуванні, коли посміюються з її української мови. А також не можна не відзначити той факт, що керівництво області є російськомовним, що, звичайно, впливає і на пересічних жителів.

У літературі та пресі, що виходить на Донеччині, дуже скупо подається або й взагалі відсутній матеріал, що стосується самих українців регіону та діяльності їхніх товариств і об'єднань. Хоча останніх там є більшість, але враження складається протилежне. Бо, коли намагаєшся поспілкуватися з респондентами, то на питання "хто ви за національністю" здебільшого відповідають – "хохлушка" чи "хохол". Це нова самоідентифікація. На нашу думку, триковними є цифри, які показують, що за переписом лише 41,2% українців Донецької області вважають рідною українську мову. Це свідчить про темпи асиміляції. Наведемо приклад. Автором була поширена анкета серед жителів сіл Прохорівка, Чичеріне, Іванівка, Ясне та Любівка Волноваського району, який майже компактно заселений українцями. Сюди ж були залучені й респонденти з міст Докучаївськ та Донецьк. Між собою респонденти спілкувалися російською чи рідше – "суржиком", але у анкетах автора, як і в анкетуванні при проведенні Всеукраїнського перепису населення 2001 р. усі зазначали, що їхня рідна мова українська. Тому тут треба сказати, що результати перепису не завжди точно відображають дійсність.

Українці краю з гордістю розповідають, що їхні діти та внуки ходять до українських шкіл, вчать мову, читають літературу. Але ж українською вони говорять тільки на уроках, а не на перерві з друзями, чи у колі сім'ї. А це не є результативним, бо, як писав відомий мовознавець О. Потебня – якщо мова школи відмінна від мови сім'ї, то треба очікувати, що школа і домашнє життя не будуть приведені у гармонічні стосунки і будуть боротися один з одним²⁷.

У вищих навчальних закладах навчання українською мовою ведеться лише в Донецькому національному університеті; в жодній з груп Донецького технічного університету навчання не ведеться українською мовою, хоча він й має статус національного²⁸.

Російський великодержавний націоналізм усіяко опікується питаннями збереження та розвитку російської мови і культури. До того ж він прагне скористатися етнічним фактором для сприяння у вирішенні тих політичних питань, у яких виявляє зацікавленість Російська держава²⁹. Тому й лунають від промосковських політиків лозунги про надання російській мові статусу державної, що ставить під загрозу існування українського етносу взагалі. Тим більше, що 18 травня 2006 р. депутати Донецької обласної ради прийняли рішення про надання російській мові статусу регіональної в Донецькій області. За це рішення проголосували 115 депутатів зі 133³⁰. Тому, на Донбасі зокрема, не росіянам треба бідкатися з приводу утисків, а українцям. Бо сьогодні в регіоні україномовних виходить аж дві газети: "Донеччина" і додаток до неї – "Світлиця". Ну і ще можна додати газети, чи скоріше – інформаційні листки, що виходили періодичністю один номер на місяць: – "Бандерівець", "Наша газета" та кілька інших, видання яких "завмерло" у 1997 – 1998 рр. (Для порівняння – в м. Маріуполі в роки окупації в 1941 – 1943 рр. виходили теж дві україномовні газети: "Маріупольська газета" (ред. М.М. Стасюк) та газета Маріупольського ОУНівського підпілля³¹). А на розкладках чи газетних кіосках, взагалі, побачити україномовну газету проблемно.

Як висновок з нашого короткого огляду можемо сказати, що лозунги про поліетнічність Донбасу позбавлені реального фактичного підґрунтя, а їхнім джерелом є демагогія певних

політичних кіл. Донеччина – це регіон з переважанням українського (57%), щоправда, значною мірою зрусифікованого населення. Крім українців, помітну роль у суспільному житті Донеччини відіграють росіяни (38%) та греки (1,6%), які, все одно, залишаються в меншості. Причин такій російськомовності регіону є досить багато. Тут не можна не зазначити те, що за часи радянської влади сюди дійсно приїжджали на роботу вихідці з російських областей, але головними факторами, що спричинили сьогоднішню ситуацію, залишаються цілеспрямована русифікація, штучне набуття українською мовою статусу “другорядної, сільської”, ну і, звичайно, те, що за 15 років незалежності України влада не зробила жодного кроку для подолання цієї “мовної кризи”, яка, можна сказати, ще більше поглибилася після намагань надати російській мові статусу “регіональної” у кількох східних областях. В результаті маємо те, що Донбас є таким собі “плацдармом” для нашого “північного сусіда”, що з кожним роком все активніше розгортає тут свою діяльність. Тому ми маємо зробити все, що від нас залежить, для пробудження національної свідомості українського населення Донеччини.

¹ Пономарів О. Рідна мова і національне відродження народів Донеччини // Київська старовина. – 1994. – №3. – С. 93.

² Лаврів П. Цей “руський” Донбас, або Спроба неупередженого погляду на історію корінного населення донецьких степів // Дніпро. – 1992. – №1. – С. 83.

³ Лыганова Л.А. Храмовое строительство в греческих селах Приазовья (конец XIX – начало XX ст.) // Літопис Донбасу. – 2005. – №13. – С. 86 – 97.; Араджіони М.А. Греки Крыма и Приазовья: история изучения и историография этнической истории и культуры (80-е гг. XVIII – 90-е гг. XX вв.) – Симферополь, 1999. – 380 с.

⁴ Данильченко О.П. Етнічні групи півдня України: економічне та соціально-політичне становище на поч. 20-х рр. XX ст. – К., 1993. – С. 19

⁵ Скляр В. Зміни чисельності та етнічного складу населення Донбасу: Донецької та Луганської областей (за матеріалами переписів 1959, 1989, 2001 рр.) // Етнічна історія народів Європи. – 2005. – Вип. 18. – С. 94 – 100.

⁶ Населення Донецької області від перепису до перепису. Демографічний збірник Донецького обласного управління статистики. – 2003. – №7/320. – С. 8

⁷ Національний склад населення України та його мовні ознаки за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 р. – К., 2003. – 245 с.

⁸ Національні меншини в Україні: інформаційно-бібліографічний покажчик. Упор. Винниченко І., Горовий І. – К., 2003. – С. 138.

⁹ Борисенко В.К. Політична міфологізація проблем дерусифікації в Україні // Етнічна історія народів Європи. – 2001. – Вип. 11. – С. 6.

¹⁰ Населення Донецької області від перепису до перепису. Статистичний збірник Донецького обласного управління статистики. – 2003. – №7/320. – С. 36 – 39.

¹¹ Там само. – С.29 – 35.

¹² Кабузан В.М. Заселение Новороссии в XVIII – первой половине XIX вв. (1719 – 1858). – М., 1956. – С. 114.

¹³ Лаврів П. Вказ. праця. – С. 88 – 89.

¹⁴ Там само. – С. 83.

¹⁵ Лаврів П. Історія Південно-Східної України. – Львів, 1992. – С. 127.

¹⁶ Українці. Історико-етнографічне дослідження. – Опішне, 1999. – С. 149.

¹⁷ Борисенко В.К. Вказ. праця. – С. 6.

¹⁸ Там само.

¹⁹ Горілий А. “Східняки” та “Західняки” – відмінність і спільність. – Тернопіль, 1997. – С. 14.

²⁰ Белкина А. В Донбассе грядет дефицит на русских // Акцент. – 2003. – 28 января. – №13 (14933).

²¹ Потєбня А.А. Мысль и язык. – К., 1993. – С. 171.

²² Національний склад населення України та його мовні ознаки за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 р. За ред. Осауленка О.Г. – К., 2003.

²³ Фонди Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України. – Ф.14-5. – Од. зб. 234. – Арк. 7.

²⁴ Зап. автором 19.08.2004. від Ходас Галини Антонівни в с. Прохорівка Волноваського р-ну, що народилася в с. Шпилі Іванківського району Київської області.

²⁵ Зап. автором 17.08.2004 від Дзюби (Олійник) Наталії Григорівни в с. Старогнатівка Тельманівського р-ну, що народилася в с. Шафранівка Шишацького району Полтавської області.

²⁶ Зап. автором 13.08.2004. від Манжури Надії Михайлівни в м. Докучаєвськ, що народилася у м. Кобеляки на Полтавщині.

²⁷ Потебня А.А. Вказ. праця. – С. 167.

²⁸ Олійник М. Мовні проблеми на Донеччині. // Світлиця. – 2005. – 28 жовтня. – №65 (15139).

²⁹ Майборода О. Вказ. праця. – С. 23.

³⁰ www.newsru.com/com/world/26may2006/rusyaz.html

³¹ Світлиця. – 2004. – 16 березня.

В статті, ґрунтуючись на даних Всеукраїнської переписи населення 2001 року, автор показує наявну картину етнічного складу населення Донецької області і піднімає проблему етнічної ідентифікації в регіоні.

Ключевые слова: Донбасс, полиэтничность, этнические меньшинства, русифицирование.

On the base of census of population in 2001 aurtor represents the real picture of the ethnic warehouse of Donetsk region aurtor and poses the problem of the ethnic identification in the region.

Key words: Donets'k region, ethnic minority, multinational.